

Оксана Глушко – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна.

Коло наукових інтересів: порівняльна педагогіка (методологія, методи дослідження, методи оцінювання); реформаційні та інноваційні процеси в освіті у країнах ЄС та в Україні, інтеграція освіти і науки в європейській освітній простір; трансформація освіти на компетентнісні засади; національне виховання, національна ідентичність.

 glushko.oks74@gmail

 <https://orcid.org/0000-0003-0101-9910>

УДК 373.5.014(477)

<https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-4-18-29>

ЕВОЛЮЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У ГАЛУЗІ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Статтю присвячено аналізу процесу еволюції інтеграції загальної середньої освіти України в Європейський освітній простір. У дослідженні здійснено аналіз стану і розвитку національної освіти за період незалежності України в контексті проблематики європейської інтеграції шкільної освіти.

Визначено ключові документи, що визначають напрями розвитку шкільної освіти України, в контексті регулювання європейської інтеграції національної освіти. Наголошено щодо актуальності дослідження в умовах отримання Україною у 2022 році статусу кандидата на членство в Європейський Союз. З'ясовано, що подальша європейська інтеграція української освіти, визнана ключовим завданням розвитку системи освіти у довгостроковій перспективі. Охарактеризовано еволюцію європейської інтеграції України у галузі шкільної освіти, яка є складним і багатограним процесом, що потребує комплексного підходу і чіткої стратегії з боку держави. Виділено чотири етапи процесу інтеграції загальної середньої освіти в європейський освітній простір, зокрема: 1. Початковий етап (1991–2005); 2. Етап поглиблення інтеграції (2005–2015); 3. Етап системної трансформації (2015–2022); 4. Екзистенційно-модернізаційний етап (2022 – теперішній час). Зроблено висновок, що інтеграція української освіти до Європейського освітнього простору є пріоритетом державної політики у сфері освіти і науки. Інтеграція в європейський освітній простір і міжнародні освітні системи, запровадження європейських освітніх стандартів і передових практик, може відігравати ключову роль у відновленні та розвитку освіти в Україні після війни.

Ключові слова: європейська інтеграція; європейський освітній простір; ЄС; освіта та навчання; реформи; шкільна освіта; Україна.

Постановка проблеми. З початком набуття Україною державної незалежності у 1991 р., питання європейської інтеграції стало одним із ключових аспектів державної політики. Наразі європейська та євроатлантична інтеграція є вибором українського народу, який закріплений у Конституції України. У галузі освіти це відображається у прагненні адаптувати освітні системи до європейських стандартів, у сприянні підвищенню якості освіти й забезпечення її ефективності, у розвитку мобільності вчителів, викладачів та молоді.

Сучасний етап розвитку України, особливо в умовах війни, повинен бути спрямований не лише на збереження освітніх традицій, а й вимагає активного впровадження нових підходів, які відповідають нагальним викликам часу. Актуальність теми зумовлена тим, що нині вітчизняна освітня система переживає модернізаційний період розвитку. Шкільна освіта, як ключовий структурний елемент освітньої системи, потребує трансформації освітнього простору, підвищення якості освіти, застосування сучасних методів навчання та оцінювання, адаптації до європейських стандартів.

Успішна реалізація цих процесів вимагатиме зусиль з боку держави, на рівні прийняття відповідних законів, дій щодо оновлення вже прийнятої законодавчої бази, розроблення стратегій розвитку освіти, Державних стандартів (зокрема для профільної середньої освіти), дорожніх карт, запровадження нових освітніх програм тощо. Це допоможе створити більш гнучку освітню систему, що має відповідати викликам і потребам сучасного суспільства, сприятиме успішній інтеграції до європейського освітнього простору. Саме для осмислення напрямів та принципів реформування вітчизняної освіти, аналіз ключових законодавчих і стратегічних документів України у галузі освіти і навчання, що спрямовані на поглиблення та гармонізацію співпраці з країнами ЄС, – є актуальними для нашої держави.

Зважаючи на тенденції розвитку освітньої політики України, подальша європейська інтеграція української освіти, визнана ключовим завданням розвитку системи освіти у довгостроковій перспективі (Локшина, 2022). Отже, європейська інтеграція та приведення української системи освіти у відповідність до європейських стандартів є важливим стратегічним пріоритетом держави, що сприятиме підвищенню якості освіти, мобільності та конкурентоспроможності учнів на міжнародному рівні. Актуальність дослідження посилюється недостатньою розробленістю проблеми на рівні загальної середньої освіти й відсутністю цілісних порівняльних розвідок з цього питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інтеграція української шкільної освіти в європейський освітній простір є важливим стратегічним напрямом розвитку вітчизняної освіти, який має спиратися на поглиблене вивчення та осмислення сучасних європейських освітніх тенденцій, стандартів і практик.

Стаття ґрунтується на таких оригінальних джерелах:

- нормативно-правові та стратегічні документи України щодо європейської інтеграції освіти України в міжнародний освітній і науковий простір (Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» (2014); Закон України «Про освіту» (2017); Концепція Нової української школи (2017); Концепція розвитку STEM-освіти до 2027 р. (2020); постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання освітнього омбудсмена» (2018), Дорожня карта європейської інтеграції України у сферах освіти і науки до 2027 р., наказ МОН України від 11 грудня 2023 р. № 1501 (2023), Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 р. Освіта переможців (2024).

- монографічні та аналітичні дослідження щодо завдань і перспектив інтеграції української освітньої системи в європейський освітній простір, розбудови Європейського освітнього простору у контексті викликів для України (Засекіна, 2020; Кремень, 2021; Локшина, 2018; Локшина, 2022; Локшина, 2024; Топузов, 2024; Топузов та ін., 2024; Шпарик, 2024; Luvouyi, Slyusarenko, & Talanova, 2022).

Метою статті є аналіз основних положень ключових законодавчих та стратегічних документів щодо інтеграції загальної середньої освіти України в європейський освітній простір. Матеріал статті ґрунтується на законодавчих та стратегічних документах України, базах даних урядових і неурядових організацій, статистичних та якісних дослідженнях та звітах з питань євроінтеграції національної освіти в європейський освітній простір.

Для досягнення мети застосовано метод аналізу ключових документів України, що визначили напрями розвитку шкільної освіти України, в контексті євроінтеграційних процесів. Були проаналізовані документи (законодавчі акти, постанови, концепції і стратегії, дорожні карти) у

хронологічному порядку, які були прийняті на різних етапах євроінтеграції. Це дозволило відслідкувати еволюцію європейської інтеграції України у галузі шкільної освіти, визначити ключові зміни в освітній політиці України під впливом європейських інтеграційних процесів.

Виклад основного матеріалу. Інтеграція є багатогранним процесом, що охоплює різні сфери життя суспільства та держави. Термін «інтеграція» (від лат. *integratio* – поповнення, відновлення, *integer* – цілий) – це об'єднання в ціле будь-яких частин, елементів. Наприклад, інтеграція соціальна означає наявність упорядкованих відносин між індивідами, групами, організаціями, державами (Мельничук, 1985). Загалом поняття інтеграції передбачає об'єднання, злиття різних елементів, компонентів, систем в єдине ціле. За твердженням української дослідниці Т. Засекіної, в освіті інтеграція з універсального поняття перетворюється на педагогічну категорію (Засекіна, 2020, с. 13). У контексті міжнародних відносин інтеграція означає поглиблення взаємозв'язків, співробітництва між країнами та народами, наднаціональними інституціями та організаціями.

Правом фундаментом відносин між Україною та Європейським Союзом стала Угода про партнерство та співробітництво (Partnership and cooperation agreement between the European communities and their member states, and Ukraine, англ. м.) від 14 червня 1994 р. (набула чинності 1 березня 1998 р.). Ця угода започаткувала співробітництво з широкого кола питань, а саме: з політичних, торговельно-економічних, гуманітарних, науково-технічних, освітніх (Представництво Європейської Комісії в Україні, 2004). У наступні десятиліття, це співробітництво тільки посилювалося (План дій «Україна – Європейський Союз, 2005; Східне партнерство, 2009, тощо) й фіналізувалося підписанням Угоди про асоціацію у 2014 р. Верховна Рада України та Європейський Парламент від 16 вересня 2014 р. синхронно ратифікували Угоду про асоціацію між Україною та ЄС. У 2017 р. Угода про асоціацію між Україною та ЄС набула чинності у повному обсязі (Верховна Рада України, 2005; 2006; 2014).

У документі Угоди про асоціацію, Глава 23 «Освіта, навчання та молодь», зазначено про необхідність співробітництва у сфері формальної та неформальної освіти. Зокрема, у сфері середньої освіти, дистанційного навчання та освіти протягом життя. Наразі, Угода про асоціацію законодавчо закріпила перехід від партнерства і співробітництва до політичної асоціації та економічної інтеграції (Верховна Рада України, 2014).

З метою контролю за виконанням Угоди про Асоціацію з ЄС було створено Євроінтеграційний портал (<https://eu-ua.org/>), де розміщуються аналітичні дані та висновки стосовно процесу євроінтеграції в Україні, моніторингу та оцінці результативності виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Інформація на порталі оновлюється регулярно (Євроінтеграційний портал, 2024).

Для контролю за станом виконання Угоди про асоціацію з ЄС, Уряд розробив систему «Пульс угоди» – це комплексна інформаційно-аналітична система, де публікуються матеріали про зміни, за головними напрямками Угоди (Пульс Угоди, 2021, 6 квітня). Питанням імплементації змін в системі освіти присвячено розділ «Освіта. Навчання та молодь». У зазначеному розділі розміщено аналітичні матеріали, які допомагають оцінити ефективність реалізації освітніх реформ, у тому числі на відповідність європейським стандартам. Для моніторингу освітніх реформ в Україні можуть використовуватися різні показники, які дозволяють оцінити прогрес та ефективність змін в освітній сфері, а саме: якість освіти, доступність освіти, професійний розвиток вчителів, участь у міжнародних програмах тощо. Згідно з даними порталу «Пульс Угоди», розділ «Освіта. Навчання та молодь», у питаннях імплементації реформ та адаптації освітньої системи до європейських вимог, відзначено загальний прогрес. За період від 01.11.2014 до 31.10.2024 – 94 %. Наприклад, завдання щодо забезпечення міжнародної мобільності молоді станом на 1.06.2024 – виконано на 100 %, у питанні забезпечення постійного обміну інформацією з інститутами ЄС стосовно спільних програм у сфері освіти – виконано також на 100 % (Пульс Угоди, 2024).

Окремо, хочемо наголосити на реформі вищої освіти в Україні, яка відбулася в контексті євроінтеграційних процесів й стала переломним моментом, зокрема у впровадженні принципів Болонського процесу (Закон України «Про вищу освіту», 2014). Ось кілька ключових аспектів цієї реформи: кредитно-модульна система, запровадження Додатку до диплома європейського

зразка, перехід від традиційної 5-бальної системи оцінювання до 100-бальної шкали ЄКТС (Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система), створення Національного агентства забезпечення якості вищої освіти тощо.

Необхідно зазначити, що Україна ратифікувала Лісабонську конвенцію про визнання кваліфікацій вищої освіти (2017). Ця конвенція є важливим інструментом для спрощення процедури визнання дипломів і забезпечення мобільності студентів в рамках Болонського процесу. Отже, участь України в Болонському процесі та ратифікація Лісабонської конвенції стали важливими кроками на шляху до інтеграції української вищої освіти в європейську освіту. Системна реформа вищої освіти в Україні, не лише підвищила якість освіти, але й сприяла інтеграції нашої держави в Європейський освітній простір, відкриваючи нові можливості для студентів, викладачів, науковців. Ці зміни посилили міжнародну конкурентоспроможність українських закладів вищої освіти та сприяли розвитку науково-дослідної діяльності, визнанню кваліфікацій на міжнародному рівні. Реформа вищої освіти в Україні стала каталізатором змін для шкільної освіти, сприяючи впровадженню європейських стандартів і практик, зокрема це вплинуло на підготовку майбутніх вчителів, а саме відбулись зміни щодо посилення кваліфікаційних вимог до педагогічних спеціальностей. Це, в свою чергу, сприяло підвищенню якості освіти в цілому, її конкурентоспроможності на міжнародному рівні, активізувало інтеграційні процеси в освітній сфері (Локшина, 2018; Lugovyi, Slyusarenko, & Talanova, 2022).

Реформа шкільної освіти в Україні, відома як «Нова українська школа» (Концепція «Нова українська школа», 2016), і відповідно згодом, прийняття оновленого Закону України «Про освіту» (2017) стали подальшим важливим етапом на шляху до модернізації освітньої системи країни. Ці зміни корелюються з євроінтеграційними тенденціями освіти в Україні, а саме: фокус на компетентнісному підході, інклюзивна освіта (забезпечення рівного доступу до освіти для дітей з особливими потребами), модернізація навчальних програм, цифровізація і технологізація освіти, акцентуація на професійному розвитку вчителів, тощо).

Хочемо зазначити, що у національних стратегіях більшості країн ЄС спостерігається активне впровадження та застосування компетентнісного підходу в зміст шкільної освіти. Цей підхід орієнтований на формування в учнів не лише знань, але й умінь, навичок і цінностей, що є необхідними для успішного життя в сучасному суспільстві. Такі стратегії можуть зосереджуватися на упровадженні однієї, декількох чи всіх ключових компетентностей, затверджених Європейською довідковою рамкою ключових компетентностей для навчання протягом життя (2006, 2018). Усі ключові компетентності вважаються однаково важливими для самореалізації особистості та її здатності адаптуватися до різних життєвих ситуацій (Глушко, 2022). Наразі компетентнісна освіта в Україні, яка на законодавчому рівні була закріплена у Законі України «Про освіту» (2017), цілком синхронізується з компетентнісною ідеєю в європейському освітньому просторі.

Аналізуючи реформи шкільної освіти в Україні у контексті євроінтеграційних процесів, можна стверджувати, що системна трансформація, що охоплює різні аспекти освітньої політики, стала основою для модернізації освітньої системи. Окрім концепції «Нова українська школа» (2016) та Закону України «Про освіту» (2017), було прийнято ряд важливих документів та ініціатив, які сприяли модернізації освіти, а саме: Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» (2015), Державний стандарт для початкової освіти (2018), Державний стандарт базової середньої освіти (2020), Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020), Концепція розвитку STEM-освіти до 2027 року (2020) тощо.

Доказом системного підходу до реформування освітньої системи, що відповідає європейським стандартам і цінностям, стало запровадження інституції освітнього омбудсмена в Україні (Закон України «Про освіту». Розділ VIII Управління та контроль у сфері освіти, Стаття 73. Інститут освітнього омбудсмена, 2017). Згодом, Постановою Кабінету Міністрів України від 6 червня 2018 р. (№ 491), «Деякі питання освітнього омбудсмена» було створено службу освітнього омбудсмена і запроваджена посада освітнього омбудсмена. Зазначимо, що освітній омбудсмен призначається на посаду та звільняється з посади Кабінетом Міністрів України за поданням Міністра освіти і науки,

строк перебування на посаді – п'ять років. Освітній омбудсмен, крім захисту прав учнів, батьків і педагогів, відповідає за дотримання законодавства в освітній сфері. Він має повноваження розглядати скарги на дії освітніх установ, що сприяє забезпеченню прозорості системи освіти. Запровадження інституту освітнього омбудсмена стало важливим інструментом щодо покращення освітньої системи в Україні, а також активізувало впровадження європейських принципів управління освітою. Інститут освітнього омбудсмена покликаний забезпечити захист прав учасників освітнього процесу, сприяти прозорості та підзвітності в системі освіти, інтенсифікувати процес узгодження освітніх стандартів за європейськими та міжнародними вимогами. Отже, інститут освітнього омбудсмена в Україні виконує роль незалежного органу, який забезпечує захист прав суб'єктів освітнього процесу, сприяє доступності та якості освіти, а також пропагує дотримання правової культури в освіті.

Важливим для нашого дослідження є розгляд основних положень Концепції розвитку STEM-освіти до 2027 р. Серед ключових положень цієї концепції в контексті євроінтеграційних тенденцій розвитку шкільної освіти, виділяють наступні: запровадження міждисциплінарного підходу у навчанні, зокрема, STEM-освіта (система природничої і математичної освітніх галузей), передбачає інтеграцію науки, технологій, інженерії та математики в навчальні програми; практична спрямованість навчання – заохочення учнів до участі у проєктній діяльності, тобто у практичних проєктах, дослідженнях та експериментах; акцентуація на розвитку в учнів критичного, інноваційного мислення, що узгоджується з європейськими освітніми стандартами, які направлені на формування ключових і трансверсальних компетентностей, необхідних у сучасному житті (Глушко, 2023); використання сучасних технологій – передбачає впровадження новітніх технологій у навчальний процес, що відповідає європейським тенденціям щодо цифрової освіти. Використання комп'ютерних програм, онлайн-ресурсів та інших інструментів, що підвищують ефективність навчання; підвищення кваліфікації вчителів – для реалізації STEM-освіти необхідна відповідна підготовка вчителів, що включає підвищення їх кваліфікації на регулярній основі, знайомство з новими методиками та підходами (Кабінет Міністрів України, 2020а). Це узгоджується з європейськими практиками, де постійний професійний розвиток педагогів є критично важливим. Як бачимо, для цього періоду характерна системна трансформація загальної середньої освіти України, зокрема трансформація її інституційно-правової бази.

Наступним важливим етапом на шляху до євроінтеграції нашої держави, стало отримання Україною статусу кандидата на членство в ЄС (23 червня, 2022 р.). Ухвалення цієї резолюції, в умовах повномасштабної війни, є індикатором підтримки з боку держав-членів ЄС нашої країни. Слугує доказом того, що Україна як європейська країна, поділяючи спільні цінності з державами-членами Європейського Союзу й надалі буде послідовно їх відстоювати, рухаючись до повноцінного членства в Європейський Союз. Отже, отримання Україною статусу кандидата на вступ до ЄС та відкриття переговорів щодо членства (14 грудня 2023 р.) безумовно актуалізувало процес інтеграції національної освіти та науки до Європейського освітнього та Європейського дослідницького простору.

В умовах війни, під час боротьби за свободу та незалежність української нації, а також за безпеку, у тому числі Європи, необхідно підкреслити важливість європейської інтеграції України. Відповідно до євроінтеграційного руху, Україна має наблизити законодавство, норми та стандарти до законодавства, стандартів та практик ЄС, це зокрема стосується й сфери освіти. Вихід на новий рівень співробітництва між Європейським Союзом і нашою державою, диктується тими викликами перед якими постала Україна. Отже, отримання Україною статусу кандидата на вступ до ЄС передбачає виконання Копенгагенських критеріїв і гармонізації законодавства України, зокрема на освітньому рівні, з законодавством Європейського Союзу.

Відповідно до окреслених стратегічних напрямів, Міністерство освіти і науки України затвердило Дорожню карту європейської інтеграції держави у сферах освіти і науки до 2027 р. (наказ МОН від 11 грудня 2023 р.). У документі визначено ключові напрямки та заходи щодо інтеграції української освітньої та наукової системи в європейський контекст. Однією із стратегічних цілей зазначено співпрацю України з державами-членами Європейського Союзу у сферах освіти і науки із використанням кращих європейських практик і стандартів. Кінцева мета – учасники

освітнього процесу та науковці усвідомлюють переваги, користуються можливостями інтеграції України в ЄС. Виконання Дорожньої карти націлено на досягнення відповідності українських освітніх стандартів та наукових практик європейським нормам, на співпрацю України з ЄС у сферах освіти і науки (Міністерство освіти і науки України, 2023).

Чинним документом, що визначає стратегію розвитку національної освіти, є «Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 р. Освіта переможців» (2024). Він є важливим орієнтиром для реформування загальної середньої освіти в Україні, у тому числі в контексті євроінтеграційних процесів. Серед пріоритетних напрямків можна виділити такі:

1. *Визначення стратегічних цілей.* План акцентує увагу на створенні системи освіти, яка відповідає сучасним вимогам і європейським стандартам (адаптація навчальних програм, методів викладання та оцінювання до європейських норм).

2. *Доступ до якісної освіти,* з акцентом на формування в учнів ключових і трансверсальних компетентностей. Імплементція реформи «Нова українська школа».

3. *Інклюзивність і доступність освіти* для всіх учасників навчального процесу.

4. *Розвиток STEM-освіти,* яка спрямована на інтеграцію науки, технологій, інженерії та математики в навчальні програми, що відповідає міжнародним стандартам і попиту на сучасному ринку праці.

5. *Цифровізація освіти.*

6. *Підготовка освітніх працівників до реалізації реформи* (для забезпечення висококваліфікованими працівниками, оновлення вимог щодо сертифікації вчителів). Підвищення престижності професії вчителя.

7. *Створення системи моніторингу та оцінки* ефективності впровадження реформ.

8. *Співробітництво з міжнародними організаціями.*

Стратегічний план «Освіта переможців» є важливим кроком у реформуванні загальної середньої освіти в Україні, спрямованим на інтеграцію в європейський освітній простір. Він акцентує увагу на якості, інклюзивності, розвитку STEM-освіти та цифровізації, що відповідає сучасним вимогам і стандартам. Успішна реалізація цього плану може суттєво покращити систему освіти в Україні та підвищити конкурентоспроможність українських учнів на міжнародному рівні.

Аналізуючи еволюцію європейської інтеграції України у галузі освіти і науки, на нашу думку, можна виділити декілька ключових етапів:

1. Початковий етап (1991–2005):

- Після здобуття незалежності, Україна почала рух у напрямку поступового наближення до європейських освітніх стандартів.

- Внесення змін до законодавства, які спрямовані на гармонізацію українських освітніх програм з європейськими.

- Здійснення першої спроби запровадження зовнішнього незалежного тестування випускників шкіл (1993 р.). У 2003 р. МОН України, спільно з Центром тестових технологій Міжнародного фонду «Відродження», провели тестування з математики та історії для випускників шкіл. У тому ж році чотири виші почали зараховувати результати тестування учнів як вступні іспити.

- Підписання Україною Болонської декларації (2005 р.), взяття курсу на адаптацію освітньої системи до європейських стандартів.

2. Етап поглиблення інтеграції (2005–2015):

- Поступове запровадження окремих елементів Болонського процесу, а саме: кредитно-модульна система, запровадження додатку до диплома європейського зразка, запровадження триступеневої системи вищої освіти (бакалавр – магістр – доктор філософії (PhD)), активізація та розширення академічної мобільності студентів та викладачів.

- Утворення Українського центру оцінювання якості (2005 р.), запровадження ЗНО навчальних досягнень випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти в тестовому режимі (2005–2007 рр.). Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 1312 від 31 грудня 2005 р. було утворено Український центр оцінювання якості освіти. Затверджено, що

ЗНО навчальних досягнень випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти, які виявили бажання вступати до вишів, є державною підсумковою атестацією та вступним випробовуванням до цих закладів. Уперше ЗНО з української мови, математики та історії України відбулося у 2006 р. (Кабінет Міністрів України, 2005).

- Проведення в Україні TIMSS (дослідження якості природничо-математичної освіти): у 2007 р. серед учнів 4 та 8 класів, у 2011 р. серед учнів 8 класів.

- Прийняття Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.), який закріпив принципи автономії ВНЗ та академічної доброчесності, впровадження кредитно-модульної системи, полегшення мобільності студентів, створення Національного агентства забезпечення якості вищої освіти (прийняття закону демонструє системний підхід у напрямку євроінтеграції та реформуванні української освіти).

- Підписання угоди про співпрацю в рамках програми Еразмус+ та інших освітніх ініціатив. Активізація міжнародного співробітництва у сфері освіти, участь у європейських освітніх програмах.

- Розширення академічної мобільності учнів та вчителів.

3. Етап системної трансформації (2015–2022):

- Розпочато реформу «Нова українська школа» (2016 р.), що була спрямована на імплементацію компетентнісного підходу, властивого європейським освітнім системам. Широке застосування принципів інклюзивної освіти: забезпечення доступності освіти для всіх дітей, включаючи тих, хто має особливі потреби.

- Прийняття оновленого Закону України «Про освіту» (2017), важливі новації – запровадження компетентнісної парадигми загальної середньої освіти, введення інституту освітнього омбудсмена.

- Упровадження 12-річної шкільної освіти, наближеної до європейських стандартів: для початкової школи – з 1 вересня 2018 р., для базової середньої освіти – з 1 вересня 2022 р., для профільної середньої освіти має розпочатися – з 1 вересня 2027 р.

- Затвердження нового Державного стандарту для початкової освіти (2018), Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти (2020), орієнтованого на компетентнісний підхід.

- Упровадження зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) як аналога системи вступу в ЄС. Проведення PISA (вперше у 2018 р. та у 2022 р.).

- Прийняття Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020), важливі новації – рівний доступ до освіти для дітей з особливими освітніми потребами, зокрема передбачена можливість їхнього навчання у звичайних закладах загальної середньої освіти. Крім того, запропонована можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії для кожного учня. Це дає можливість враховувати особливості навчання та розвитку дітей, що особливо важливо для учнів з особливими потребами. Посилення дитиноцентричного підходу, що ставить учня в центр освітнього процесу.

- Активне реформування системи іншомовної освіти. Україна долучилася до застосування положень документа ЄС щодо Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Наразі, у ньому було виділено шість рівнів володіння мовою (A1 та A2 – елементарний користувач, B1 та B2 – незалежний користувач, C1 та C2 – досвідчений користувач). Викладання іноземних мов на всіх рівнях в Україні має відповідати прийнятним європейським стандартам освіти щодо мов, запроваджені чіткі критерії оцінювання щодо рівня володіння іноземними мовами. У шкільній освіті було збільшено кількість годин на вивчення іноземних мов, зокрема англійської мови. Розроблено та запроваджено нові навчальні програми та підручники.

- Відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» (Указ Президента України, Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020», від 12 січня 2015 р. № 5/2015), одним із ключових індикаторів реформування галузі освіти є вивчення іноземних мов. У Стратегії визначено, що 75% випускників загальноосвітніх навчальних закладів мають володіти щонайменше двома іноземними мовами. У 2015 р. було затверджено Національну програму вивчення та популяризації іноземних

мов «Go Global». Насамперед вона стосувалася вивчення англійської мови у середній школі. Відбулася модернізація програм з підготовки вчителів з іноземних мов (у тому числі з англійської мови).

- Політика популяризації вивчення англійської мови на державному рівні (2016 р.). Пое-тапна сертифікація вчителів іноземних мов загальноосвітніх навчальних закладів.

4. Екзистенційно–модернізаційний етап (2022 – до сьогодні):

- Отримання Україною статусу кандидата на вступ до ЄС 23 червня 2022 р. та відкриття переговорів щодо членства 14 грудня 2023 р.

- Наказ МОН України від 11 грудня 2023 р. № 1501 про затвердження Дорожньої карти європейської інтеграції України у сферах освіти і науки до 2027 р. (Міністерство освіти і науки України, 2023).

- Прийняття Стратегічного плану діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 р. «Освіта переможців» (2024).

- Розробка та запровадження реформи профільної середньої освіти в межах концепції «Нова українська школа». Розширення спектру профілів навчання (мовно-літературний, STEM зі спеціалізаціями, суспільно-гуманітарний, технологічний, військово-спортивний тощо).

- Цифровізація освітнього середовища, активне використання ІКТ у навчанні. Розвиток STEM-освіти, використання інноваційних технологій.

- Удосконалення навчальних програм та методик викладання відповідно до європейських стандартів. Програми навчання повинні передбачати елементи психологічної підтримки та адаптації. Акцентуація на збереження ментального здоров'я, врахування психологічних наслідків війни для учнів та вчителів є критично важливим.

- Підвищення кваліфікації та мотивації вчителів, наближення їх статусу до європейських норм.

Правопорядок, який сформувався після Другої світової війни був підступно зруйнований широкомасштабною збройною агресією РФ проти України. Уперше, після Ялтинської конференції (4–11 лютого 1945 р.), де було закладено основи для створення системи світової колективної безпеки, ці ustalені принципи були грубо порушені РФ. Передумовою цього був ланцюжок агресивно-провокаційних дій РФ (війна в Грузії, анексія Криму, захід військ РФ на схід України у Донецьку та Луганську області та ведення гібридної війни). Розв'язавши війну, РФ порушила фундаментальні норми міжнародного права, низку двосторонніх та багатосторонніх договорів та угод, зокрема Будапештський меморандум, Договір про українсько-російський державний кордон тощо. Агресія РФ проти України стала серйозним викликом для міжнародної системи безпеки та колективної відповідальності щодо захисту суверенітету держав.

З початком повномасштабної збройної агресії РФ проти України у 2022 р., українське суспільство та держава зіткнулися з чисельними викликами й загрозами екзистенційного та вітального характеру. Вибороювання національного міфу сьогодні, заради майбутніх поколінь завтра, – є важливим екзистенційним завданням, яке стоїть перед нашою нацією у цій війні.

Ці виклики суттєво вплинули на всі аспекти життя в країні, в тому числі й на освітню сферу. Можна констатувати, що втрати в освіті важко буде компенсувати ще багато років, навіть якщо війна закінчиться найближчим часом. Проте наше завдання їх, за можливості, мінімізувати, розробивши відповідні стратегії. Отже, незважаючи на те, що війна призвела до масштабних втрат в освіті, українська освітня система й надалі продовжує модернізацію шкільної освіти, враховуючи ризики та прораховуючи майбутні стратегічні перспективи.

Інтеграція в міжнародні освітні системи, використання нових методів навчання, вивчення та запровадження європейського та світового досвіду, можуть стати важливими інструментами для подолання негативних наслідків війни. Загалом, можна відмітити, що Україна послідовно рухається шляхом інтеграції своєї шкільної освіти до європейського освітнього простору, впроваджуючи реформи, гармонізуючи стандарти та активно співпрацюючи з європейськими партнерами. Цей процес триватиме і надалі, оскільки інтеграція в ЄС залишатиметься одним із ключових пріоритетів державної політики України. На нашу думку, євроінтеграційний

рух дасть можливість нашій державі не лише подолати негативні наслідки війни, але й створити міцну основу для майбутнього розвитку.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Проаналізовано еволюцію європейської інтеграції України у галузі шкільної освіти. Зазначено, що він є складним і багатограним процесом, який потребує комплексного підходу. Визначено чотири етапи процесу інтеграції загальної середньої освіти в європейський освітній простір, а саме: 1. Початковий етап (1991–2005). Після здобуття незалежності в 1991 році Україна тільки розпочала формувати власну освітню політику, відходячи від радянської системи. У цей період було закладено основи для інтеграції в європейський освітній простір. 2. Етап поглиблення інтеграції (2005–2015). Цей період характеризується актуалізацією процесу інтеграції України в європейські структури, зокрема через підписання угод з ЄС, співробітництво в рамках програми Еразмус+. 3. Етап системної трансформації (2015–2022). Цьому періоду властива системна трансформація шкільної освіти України, з орієнтацією на європейські цінності та стандарти: підвищення якості і доступності освіти, активне запровадження компетентнісного підходу в навчальний процес, стимулювання інновацій і цифровізації в освіті. 4. Екзистенційно-модернізаційний етап (2022 – теперішній час). Цей етап відзначається новими викликами, зокрема війною в Україні, що вимагає адаптації освітньої системи до умов кризового управління та відновлення. Вважаємо, що в умовах війни, необхідно враховувати виклики, водночас, продовжувати зберігати модернізаційний темп реформ, забезпечуючи сталий розвиток освітньої системи в Україні. Інтеграція в європейський освітній простір, у міжнародні освітні системи, вивчення та запровадження європейського та світового досвіду, зокрема передових освітніх практик (нових методів навчання) можуть стати важливими інструментами для подолання негативних наслідків війни.

Отже, еволюція європейської інтеграції України у галузі освіти і науки була значною протягом останніх десятиліть. Україна активно здійснювала реформи та приймала закони з метою наближення своєї освітньої системи до європейських стандартів, норм та вимог. Водночас, перспективним для подальших досліджень убачаємо аналіз процесу адаптації національної системи освіти до Європейського освітнього простору, а також забезпечення ефективності впровадження принципів євроінтеграції в шкільній освіті.

Використані джерела

- Верховна Рада України. (2005, 12 січня). *План дії «Україна – Європейський Союз (994_693)»*. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_693#Text
- Верховна Рада України. (2006). *Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами*. *Офіційний вісник України*, 24, 203. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text
- Верховна Рада України. (2014, 27 червня). *Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та європейським союзом, європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (984_011)*. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
- Глушко, О. (2022). Стратегічний та законодавчий рівні реформування змісту шкільної освіти на компетентнісних засадах у країнах ЄС. *Український педагогічний журнал*, 4, 45–58. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-45-58>
- Глушко, О. (2023). Європейська рамка особистісної, соціальної та навчальної ключової компетентності (LIFECOMP): концептуальний вимір. *Український педагогічний журнал*, 4, 35–45. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-4-35-45>
- Євроінтеграційний портал. (2023). *Аналітичний звіт до Повідомлення Комісії для Європейського Парламенту, Європейської Ради та Ради Висновок Європейської Комісії щодо заявки України на членство в Європейському Союзі*. <http://bitly.ws/PpuR>
- Закон України «Про вищу освіту». (2014, 1 липня). <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
- Закон України «Про освіту». (2017, 5 вересня). <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
- Засекіна, Т. М. (2020). *Інтеграція в шкільній природничій освіті: теорія і практика : монографія*. Київ: Педагогічна думка.

- Кабінет Міністрів України. (2005, 31 грудня). *Про невідкладні заходи щодо запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти* (1312-2005-п). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1312-2005-%D0%BF#Text>
- Кабінет Міністрів України. (2020а, 5 серпня) *Концепція розвитку STEM-освіти до 2027 року* (960-р). <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-uhvaliv-konceptsiyu-rozvitku-stem-osviti-do-2027-roku>
- Кабінет Міністрів України. (2020б, 30 вересня). *Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти* (898). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
- Кремень, В. Г. (ред.). (2021). *Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні : монографія*. Київ: Київ: КОНВІ ПРИНТ.
- Локшина, О. (2018). Забезпечення якості вищої освіти в умовах європеїзації України. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*, 3–4, 127–132. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2018.3-4.127132>
- Локшина, О. (2022). Стратегія європейського співробітництва у галузі освіти і навчання у 2021 – 2030 рр. як євроінтеграційний орієнтир для української освіти. *Український педагогічний журнал*, 4, 5–17. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-5-17>
- Локшина, О. (2024). Європейський освітній простір як інтеграційна перспектива української освіти. *Український педагогічний журнал*, 2, 6–19. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-2-6-19>
- Мельничук, О.С. (ред.). (1985). *Інтеграція. Словник іншомовних слів*. Київ: Наукова думка. <http://slovo.org.ua/42/53382/283032.html>
- Міністерство освіти і науки України. (2023, 11 грудня). *Про затвердження дорожньої карти європейської інтеграції України у сферах освіти і науки до 2027 року* (№ 1501). <http://surl.li/tjjac>
- Міністерство освіти і науки України. (2024). *Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року. Освіта переможців*. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Strateh.plan.diyalnosti.MON.do.2027.roku.pdf>
- Представництво Європейської Комісії в Україні. (2004). *Угода про Партнерство та Співробітництво – повний текст угоди, підписаної між Європейським Союзом та Україною в Люксембурзі 14 червня 1994 р.* <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a2390131-2b55-11e9-8d04-01aa75ed71a1>
- Президент України. (2015, 12 січня). *Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»* (5/2015). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>
- Пульс Угоди. (2024, 1 червня). *Освіта, навчання та молодь*. <https://pulse.kmu.gov.ua/ua/streams/education>.
- Топузов, О. М. (2024). *Освітня сфера України: національні пріоритети, проблеми і перспективи: монографія*. Серія «Наукова школа». Київ: Педагогічна думка.
- Топузов, О., Локшина, О., Джурило, А., & Шпарик, О. (2023). Європейський дослідницький простір як орієнтир розвитку освіти і науки в Україні. *Український педагогічний журнал*, 4, 5–19. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-4-5-19>
- Топузов, О. М., Локшина, О. І., Джурило, А. П., Шпарик, О. М. (2024). *Європейський дослідницький простір : здобутки і перспективи* (Топузов, О. М., Локшина, О.І., ред.). Київ: Педагогічна думка. <https://doi.org/10.32405/978-966-644-759-6-2023-51>
- Шпарик, О. (2024). Інтеграція шкільних систем у Європейському Союзі: сучасні тенденції. *Український педагогічний журнал*, 3, 41–51. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-3-41-51>
- Council of the European Union. (2006). Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning. (2006/962/EC). *Official Journal of the European Union*, 30.12.2006. L 394/10-394/18 EN. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:en:PDF>
- Council of the European Union. (2018). Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning (Text with EEA relevance) (2018/C189/01). *Official Journal of the European Union*, 61, 1–13. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&rid=7](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&rid=7)

References

- Council of the European Union. (2006). Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning. (2006/962/EC). *Official Journal of the European*

- Union, 30.12.2006. L 394/10-394/18 EN. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:en:PDF> (in English).
- Council of the European Union. (2018). Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning (Text with EEA relevance) (2018/C189/01). *Official Journal of the European Union*, 61, 1–13. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&rid=7](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&rid=7) (in English).
- Hlushko, O. (2022). Stratehichniy ta zakonodavchyyi rivni reformuvannya zmistu shkilnoi osvity na kompetentnisnykh zasadakh u krainakh YeS. *Ukrainskyi Pedahohichnyi zhurnal*, (4), 45–58. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-45-58> (in Ukrainian).
- Hlushko, O. (2023). Yevropeiska ramka osobystisnoi, sotsialnoi ta navchalnoi kliuchovoi kompetentnosti (LIFE-COMP): kontseptualnyi vymir. *Ukrainskyi Pedahohichnyi Zhurnal*, (4), 35–45. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-4-35-45> (in Ukrainian).
- Kabinet Ministriv Ukrainy. (2005, December 31). *Pro nevidkladni zakhody shchodo zaprovadzhennia zovnishnoho nezalezhnogo otsiniuvannya ta monitorynhu yakosti osvity* (1312-2005-p). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1312-2005-%D0%BF#Text> (in Ukrainian).
- Kabinet Ministriv Ukrainy. (2020a, August 5) *Kontsepsiia rozvytku STEM-osvity do 2027 roku* (960-r). <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-uhvaliv-koncepciyu-rozvitku-stem-osviti-do-2027-roku> (in Ukrainian).
- Kabinet Ministriv Ukrainy. (2020b, September 30). *Pro deiaki pytannia derzhavnykh standartiv povnoi zahalnoi serednoi osvity* (898). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (in Ukrainian).
- Kremen, V. H. (ed.). (2021). *Natsionalna dopovid pro stan i perspektyvy rozvytku osvity v Ukraini : monohrafiia*. Kyiv: Kyiv: KONVI PRINT. (in Ukrainian).
- Lokshyna, O. (2018). Zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity v umovakh yevropeizatsii Ukrainy. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka*, (3-4), 127–132. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2018.3-4.127132> (in Ukrainian).
- Lokshyna, O. (2022). Stratehiia yevropeiskoho spivrobitnytstva u haluzi osvity i navchannia u 2021 – 2030 rr. yak yevrointehratsiinyi oriientyr dlia ukrainskoi osvity. *Ukrainskyi Pedahohichnyi zhurnal*, (4), 5–17. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-5-17> (in Ukrainian).
- Lokshyna, O. (2024). Yevropeyskyi osvitnii prostir yak intehratsiina perspektyva ukrainskoi osvity. *Ukrainskyi Pedahohichnyi zhurnal*, (2), 6–19. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-2-6-19> (in Ukrainian).
- Melnychuk, O.S. (ed.). (1985). *Intehratsiia. Slovyk inshomovnykh sliv*. Kyiv: Naukova dumka. <http://slovopedia.org.ua/42/53382/283032.html> (in Ukrainian).
- Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2023, December 11). *Pro zatverdzhennia dorozhnoi karty yevropeiskoi intehratsii Ukrainy u sferakh osvity i nauky do 2027 roku* (No 1501). <http://surl.li/tjjac> (in Ukrainian).
- Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2024). *Stratehichniy plan diialnosti Ministerstva osvity i nauky Ukrainy do 2027 roku. Osvita peremozhstv*. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Strateh.plan.diyalnosti.MON.do.2027.roku.pdf> (in Ukrainian).
- Представnytstvo Yevropeiskoi Komisii v Ukraini. (2004). *Uhoda pro Partnerstvo ta Spivrobitnytstvo – povnyi tekst uhody, pidpysanoi mizh Yevropeyskym Soiuzom ta Ukrainoiu v Liuksemburzi 14 chervnia 1994 roku*. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a2390131-2b55-11e9-8d04-01aa75ed71a1> (in Ukrainian).
- Prezydent Ukrainy. (2015, January 12). *Pro Stratehiuu staloho rozvytku «Ukraina – 2020»* (5/2015). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text> (in Ukrainian).
- Puls Uhody. (2024, 1 chervnia). *Osvita, navchannia ta molod*. <https://pulse.kmu.gov.ua/ua/streams/education>. (in Ukrainian).
- Shparyk, O. (2024). Intehratsiia shkilnykh system u Yevropeiskomu Soiuzi: suchasni tendentsii. *Ukrainskyi Pedahohichnyi zhurnal*, (3), 41–51. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-3-41-51> (in Ukrainian).
- Topuzov, O. M. (2024). *Osvitnia sfera Ukrainy: natsionalni priorytety, problemy i perspektyvy: monohrafiia*. Seriya «Naukova shkola». Kyiv : Pedahohichna dumka. (in Ukrainian).
- Topuzov, O., Lokshyna, O., Dzhurylo, A., & Shparyk, O. (2023). Yevropeyskyi doslidnytskyi prostir yak oriientyr rozvytku osvity i nauky v Ukraini. *Ukrainskyi Pedahohichnyi Zhurnal*, (4), 5–19. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-4-5-19> (in Ukrainian).

- Topuzov, O.M., Lokshyna, O.I., Dzhurylo, A.P., Shparyk, O.M. (2024). *Yevropeiskyi doslidnytskyi prostir : zdobutky i perspektyvy* (Topuzov, O. M., Lokshyna, O.I., ed.). Kyiv : b. v., Ped. dumka. <https://doi.org/10.32405/978-966-644-759-6-2023-51> (in Ukrainian).
- Verkhovna Rada Ukrainy. (2005, January 12). *Plan dii «Ukraina – Yevropeiskyi Soiuz (994_693)*. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_693#Text (in Ukrainian).
- Verkhovna Rada Ukrainy. (2006). *Uhoda pro partnerstvo i spivrobotnytstvo mizh Ukrainoiu i Yevropeiskymy Spivtovarystvamy ta yikh derzhavamy-chlenamy. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*, 24, 203. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text (in Ukrainian).
- Verkhovna Rada Ukrainy. (2014, June 27). *Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odnii storony, ta yevropeiskym soiuzom, yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony (984_011)*. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (in Ukrainian).
- Yevrointehratsiinyi portal. (2023). *Analitichnyi zvit do Povidomlennia Komisii dlia Yevropeiskoho Parlamentu, Yevropeiskoi Rady ta Rady Vysnovok Yevropeiskoi Komisii shchodo zaiavky Ukrainy na chlenstvo v Yevropeiskomu Soiuzi*. <http://bitly.ws/PpuR> (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy «Pro osvitu». (2017, September 5). <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu». (2014, July 1). <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (in Ukrainian).
- Zasiekina, T. M. (2020). *Intehratsiia v shkilnii pryrodnychii osviti: teoriia i praktyka : monohrafiia*. Kyiv: Pedahohichna dumka. (in Ukrainian).

Oksana Hlushko, PhD in Education, Senior Research Fellow of the Department of Comparative Education of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Research interests: comparative education (methodology, research methods, assessment methods); reform and innovation processes in education in the EU and Ukraine, integration of education and science into the European educational space; transformation of education to competence-based principles; national education, national identity.

EVOLUTION OF UKRAINE'S EUROPEAN INTEGRATION IN THE FIELD OF SCHOOL EDUCATION

Abstract. The article is devoted to the analysis of the process of evolution of integration of general secondary education of Ukraine into the European educational space. The study analyzes the state and development of national education during the period of Ukraine's independence in the context of the European integration of school education.

The key documents that determine the directions of development of school education in Ukraine in the context of regulating the European integration of national education are identified. The relevance of the study in the context of Ukraine's obtaining the status of a candidate for membership in the European Union in 2022 is emphasized. It is found that further European integration of Ukrainian education is recognized as a key task for the development of the education system in the long term. The author characterizes the evolution of Ukraine's European integration in the field of school education, which is a complex and multifaceted process that requires a comprehensive approach and a clear strategy on the part of the state. Four stages of the process of integration of general secondary education into the European educational space are distinguished, in particular: 1. The initial stage (1991–2005); 2. The stage of deepening integration (2005–2015); 3. The stage of systemic transformation (2015–2022); 4. The existential-modernization stage (2022 – present time). It is concluded that the integration of Ukrainian education into the European Education Area is a priority of the state policy in the field of education and science. Integration into the European educational area and international educational systems, the introduction of European educational standards and best practices can play a key role in the restoration and development of education in Ukraine after the war.

Keywords: European integration; European Educational Area; EU; education and training; reforms; secondary education; Ukraine.